

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
Інститут педагогіки і психології Кафедра
соціальної педагогіки і соціальної роботи

Центр соціального розвитку та інновацій

СОЦІАЛЬНА РОБОТА: ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Збірник наукових праць за матеріалами
V Всеукраїнської науково-практичної конференції

(Тернопіль, 29-30 листопада 2016 року)

Тернопіль, 2016

УДК 364. 4
ББК 65. 9
С 70

*Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту педагогіки і психології
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(протокол № 2 від 28 жовтня 2016 року).*

Соціальна робота: виклики сьогодення: Збірник наукових праць за
С 70 матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг.
ред. В. А. Поліщук, С. М. Калаур, Г. І. Слосанської – Тернопіль: Вектор,
2016. – 168 с.

У випуску вміщено матеріали наукових праць молодих учених та фахівців соціальної сфери, проведеної кафедрою соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка в м. Тернополі 29-30 листопада 2016 року.

УДК 364. 4
ББК 65. 9

© ТНПУ імені В. Гнатюка, 2016

негативного характеру. Фахівці з профілактики поведінкових девіацій індивідів та груп індивідів повинні володіти комплексом знань і вмінь, які забезпечують здійснення як соціально-організаційної, так психолого-педагогічної складової профілактичного процесу. Аналіз діяльності закладів, установ, організацій, які дотичні до здійснення профілактики девіантної поведінки у соціальній сфері, дає можливість окреслити умови покращення їх функціонування. Однак, загальним є те, що профілактика поведінкових девіацій – комплексний вплив на суспільні умови розвитку індивіда, спрямований на фізичний, психічний, духовний, соціальний розвиток особистості, вироблення в неї імунітету до негативних впливів соціального оточення, попередження і корекцію негативних проявів у поведінці, захист і допомогу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демічева А. В. Проблеми девіантної поведінки молоді в умовах трансформації сучасного українського суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соціол. наук : спец. 22.00.04 «Спеціальні та галузеві філософії» / А. В. Демічева. – Х., 1998. – 16 с.
2. Дробницька А. Соціальна робота з підлітками девіантної поведінки у Великобританії / А. Дробницька // Рідна школа.– 2006.– № 10.– С. 70–72.
3. Оржеховська В. М. Соціально-педагогічні основи профілактики правопорушень важковиховуваних учнів : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01. / Валентина Михайлівна Оржеховська. – К., 1995. – 440 с.
4. Рябов М. В. Гендерні особливості структури вживання алкогольних напоїв підлітками у віці 16-17 років / М. В. Рябов // Вісник Київського університету. Сер. Соціологія. Психологія. Педагогіка. – 2003. – № 15/ 16. – С. 91–94.
5. Словарь по социальной педагогике : учеб. пособие [для студ. высш. учеб. заведений] / авт.-сост. Л. В. Мардахаев. – М. : Академия, 2002. – 368 с.
6. Соціологія : підручник [для студентів вищих навчальних закладів] / за ред. В. Г. Городяненка. – К. : Академія, 2005. – 560 с.

К. В. Петровська,

кандидат педагогічних наук, доцент

кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти

Бердянського державного педагогічного університету

ekpetrovskaya@rambler.ru

ФОРМУВАННЯ ПРОЕКТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

В даний час в українському суспільстві спостерігається кардинальна зміна соціальних, економічних, політичних орієнтирів і переоцінка цінностей. Як наслідок, і освітній процес у вузах зазнає значні зміни, що вимагає вдосконалення змісту освітнього процесу вищої школи, форм і методів навчально-професійної роботи, програм підготовки майбутніх фахівців.

Так, пріоритетні напрями розвитку системи вищої освіти акцентують увагу на тому, що в основу її розвитку мають бути покладені принципи проектної діяльності, такі, як от, відповідність освіти зовнішнім запитам, вживання проектних методів, конкурсне виявлення і підтримка лідерів, що успішно реалізують нові підходи на практиці, адресність інструментів ресурсної підтримки і комплексний характер рішень, що приймаються [5].

В цих умовах до особистісних і професійних якостей конкурентоспроможних на ринку праці фахівців пред'являються певні вимоги: активна життєва позиція, розвинений емоційний інтелект, орієнтація на креативність, компетентність, освоєння навиків стратегічного мислення, вміння орієнтуватися в умовах, що змінюються, вміння поставити чіткі завдання, готовність їх вирішувати, здібність до самоосвіти, самореалізації, саморозвитку. Всі ці вимоги до особистості передбачають зміну вимог до професійної підготовки майбутніх фахівців, і особливо фахівців соціальної сфери. Адже сьогодні існує необхідність не лише у проведенні окремих інноваційних активностей та програм у регіонах, але й у професійній підготовці майбутніх агентів цих змін, шляхом розвитку їхніх навичок, умінь, компетенцій.

Практично до всіх освітніх стандартів магістерської підготовки, а також в деякі стандарти підготовки бакалаврів як вид професійної діяльності включена проектна діяльність. За визначенням Г. Харченка проектна діяльність студентів – форма учбово-пізнавальної активності, що полягає в мотивованому досягненні свідомо поставленої мети по створенню творчого проекту, забезпечує єдність і спадкоємність різних сторін процесу вчення і є засобом розвитку особистості суб'єкта учення [6]. Зміст проектної діяльності, представлений в стандартах, включає розробку стратегічних концепцій і проектів, керівництво проектною діяльністю, оцінку якості і ефективності проектів. Таким чином, здатність виконувати на високому рівні проектні роботи є невід'ємним компонентом проектної компетентності випускника вузу, який повинен опанувати проектну діяльність на професійному рівні.

Відповідно до визначення, що прийнято за основу у стандартах вищої освіти, компетенція – здатність застосовувати знання, вміння і особистісні якості для успішної діяльності в певній області. Таким чином, компетенція носить переважно інструментальний характер [3].

Проблема готовності особистості, і насамперед, до активних дій в соціальному середовищі визначається багатьма факторами, в тому числі наявністю професійних знань і досвіду успішної реалізації конкретних проектів, що спрямовано на:

- соціально-культурне середовище (створення сприятливого соціокультурного простору та оптимізація умов саморозвитку особистості; соціальної групи, території загалом);
- спосіб життя (підтримка окремих видів і напрямів діяльності особистості, які сприяють зростанню якісних показників життя);
- сфери життєдіяльності особистості (освітня, дозвілєва, навчальна, виробнича, спортивна, інформаційна тощо). Саме тому, на нашу думку, формування проектної компетентності – один з найважливіших орієнтирів у системі підготовки фахівців соціальної сфери.

Проектна компетентність – це інтегративна особистісна характеристика суб'єкта діяльності, що виражається у здатності і готовності людини до самостійної теоретичної та практичної діяльності по розробці і реалізації проектів у різних сферах соціальної практики на основі особистісно-осмислених принципів природо - і культуро відповідності [5].

На думку дослідників (О. Безпалько, А. Володіної, М. Гулакової, Н. Зимівець, Н. Матяш, Г. Харченко та ін.) проектна компетентність виявляється в усвідомленні сенсу і значущості проектної діяльності, володінні спеціальними знаннями, уміннями і навиками (вирішувати проблеми на основі висунення і обґрунтування гіпотез, ставити мету діяльності, планувати діяльність, здійснювати збір і аналіз необхідної інформації, виконувати експеримент, представляти результати дослідження), обґрунтованому виборі і оптимізації проектних рішень в разі їх багатоваріантності, наявності здатності застосовувати ці знання і уміння в конкретній діяльності. При цьому необхідне дотримання головних педагогічних принципів: перехід від простого до складного, поступове збільшення міри самостійності і рівнів складності – що передбачає взаємопроникнення, взаємозв'язок і взаємодію знань, здібностей і якостей, що виявляються в процесі практичного вживання умінь і навиків в головних сферах професійної діяльності.

Отже, організація освітнього процесу на основі нових підходів, парадигм, формування іншого освітнього середовища, орієнтованого на надання можливостей побудови індивідуальних траєкторій розвитку, передбачають необхідність формування проектної компетентності майбутніх фахівців. Цілеспрямований розвиток особистісної самоорганізації на рівні вищої освіти може вирішити нові завдання соціального розвитку, що стоять перед освітніми організаціями. В даному випадку йдеться про необхідності розробки методичного забезпечення формування проектної компетентності фахівців соціальної сфери, що відповідає сучасним запитам, оскільки проектування є одним із дієвим інструментом формування стійкої системи цінностей, соціального статусу особистості і становлення самосвідомості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпалько О. В. Соціальне проектування. Навчальний посібник / О. В. Безпалько. – К., 2010. – 127 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за заг. ред. І. Звереві. – 2-ге вид. – Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. – С. 504-509.
3. Зимівець Н. В. Формування проектної компетентності особистості в освітньому середовищі шляхом реалізації соціальних ініціатив / Н. В. Зимівець / Режим доступу: http://distance.dnu.dp.ua/ukr/conference/2015/osvitniy_dosvid_v_Ukraini/Zimovets.pdf.
4. Матяш Н. В. Методика оценки проектной компетентности студентов [Электронный ресурс] / Н. В. Матяш, Ю. А. Володина // Психологические исследования : электрон. науч. журн. 2011. № 3(17). URL: <http://psystudy.ru>.
5. Матяш Н. В. Инновационные педагогические технологии. Проектное обучение : учеб. пособие для студ. учреждений высш. проф. образования. – М. : Издательский центр «Академия», 2012. – 160 с.
6. Харченко Г. И. Проблема формирования проектной компетентности студентов вуза / Г. И. Харченко, М. В. Гулакова / Режим доступа : <http://www.yandex.ua/clck/jsredir?from=www.yandex.ua>.